

Commissie Zorgvuldig Bestuur

CZB/V/KBO/2022/484

BETREFT: Prijsaanpassing schoolkosten + Doorrekenen kostprijs bestelde maaltijden.

1. PROCEDURE

1.1. Ontvangst: 26 oktober 2022

1.2. Vraagsteller

Dhr. (X), Directeur.

1.3. CZB

Op 26 oktober 2022 ontvangt het secretariaat van de Commissie een e-mailbericht met de vraag. Met een e-mail van 27 oktober 2022 wordt de vraagsteller uitgenodigd voor de zitting van 10 november 2022.

2. INHOUD van de VRAAG

Aan de Commissie wordt gevraagd duidelijkheid te verschaffen omtrent het volgende:

1. Aanpassing prijzen schoolkosten

In het schoolreglement dat werd goedgekeurd door de schoolraad en waarvoor de ouders “voor akkoord” hebben getekend werd een clausule opgenomen:

“Deze prijzen zijn geldig behoudens prijswijzigingen van leveranciers of dienstverleners. Bij wijziging zult u vooraf en duidelijk worden verwittigd.”

Gezien de stijgende prijzen van energie, voeding,... is de school genoodzaakt de prijs van de warme maaltijden met € 0,5 op te trekken van €4,5 naar €5,00.

Hetzelfde geldt voor de indexatie van de lonen, waardoor voor de opvang ook een prijsverhoging zou moeten worden doorgevoerd.

Aan de Commissie wordt gevraagd of het toegestaan is een prijsaanpassing door te voeren.

2. Doorrekenen bestelde maaltijden

Bij de start van het schooljaar duiden de ouders op een lijst aan op welke dagen hun kinderen een warme maaltijd zullen gebruiken.

Op de ouderraad gingen alle ouders ervan uit dat de dagen waarop een maaltijd besteld wordt, ook wordt aangerekend; behalve als een kind gewettigd afwezig is.

Momenteel rekent de school enkel de maaltijden aan die effectief op die dag worden gebruikt. De school publiceert geen “menu” meer, omdat men vaststelt dat kinderen mogen “kiezen” of ze de maaltijd lusten of niet, waardoor er vaak veel overschotten zijn. Door de toepassing van het systeem “wat je besteld hebt, wordt ook aangerekend”, hoopt de school haar ecologische voetafdruk te verkleinen.

Aan de Commissie wordt gevraagd of het principe van “wat je besteld hebt, betaal je” mag worden toegepast.

3. ZITTING COMMISSIE

3.1. Datum en uur: 10 november 2022 (om 13.45 uur)

3.2. Kamer

Kamer bevoegd voor het basisonderwijs.

3.3. Commissieleden

De Commissie is in overeenstemming met artikel VII.2 Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs en de ministeriële besluiten van 14 juli 2015 en 21 mei 2019 betreffende de samenstelling van de Commissie Zorgvuldig Bestuur als volgt geldig samengesteld:

De heer Bengt Verbeeck, voorzitter;

Ivo Van Genechten, Walter Andries, Paul De Cock en Luc Faes, leden.

3.4. Aanwezige betrokkenen, getuigen, deskundigen, raadslieden

- Dhr. (X), vraagsteller.

3.5. Stemming

De Commissie heeft na beraadslaging en met eenparigheid van stemmen de volgende conclusies opgesteld betreffende bevoegdheid en advies.

4. ADVIES VAN DE COMMISSIE

4.1. Regelgeving

** Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016.*

Artikel VII.5

De Commissie beslist over de gegrondheid van klachten van belanghebbenden inzake :

1° de internationaalrechtelijke en grondwettelijke beginselen inzake de kosteloosheid van het onderwijs, de beginselen vermeld in artikel 27 van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997, ... en de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27bis en 27ter, § 1, van het decreet Basisonderwijs van 25 februari 1997;

2° ...

3° ...

...

Art. VII.6. De Commissie kan vragen van belanghebbenden behandelen over de aangelegenheden bedoeld in artikel VII.5, eerste lid.

** 25 februari 1997 - Decreet basisonderwijs*

Artikel 27

In de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of

lagere scholen kan geen direct of indirect inschrijvingsgeld worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.

De lijst met materialen die bij gebruik kosteloos ter beschikking dienen gesteld te worden om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven, vormt een bijlage 1 bij dit decreet.

Artikel 27bis

§ 1. Het schoolbestuur kan aan de ouders een bijdrage vragen voor :

1° activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor het realiseren van de eindtermen of het nastreven van de ontwikkelingsdoelen;

2° verplichte materialen die niet begrepen zitten onder artikel 27 en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen;

3° meerdaagse extra-muros activiteiten.

§ 2. Voor de berekening van het maximumbedrag van de bijdrage, vermeld in § 1, 1° en 2°, wordt vanaf 1 september 2015 uitgegaan van de volgende basisbedragen per schooljaar:

...

§ 3. ...

§ 4. ...

Artikel 27ter

§ 1. De kosten die niet vervat zitten in artikel 27bis, § 1, zijn niet onderworpen aan de maximumfactuur. Deze kosten worden kenbaar gemaakt in de bijdrageregeling. De gevraagde kostprijs moet steeds in verhouding zijn tot de geleverde prestatie.

§ 2. Na overleg binnen de schoolraad legt het schoolbestuur de lijst vast van bijdragen die aan de ouders kunnen worden gevraagd, zoals bepaald in artikel 27bis en § 1 van dit artikel evenals de afwijkingen die op deze bijdrageregeling worden toegekend.

Deze bijdragen kunnen niet in één keer aan de ouders gevraagd worden, maar enkel gespreid over minstens drie keer gedurende het schooljaar.

§ 3. Vragen in verband met de toepassing van de beginselen vermeld in de artikelen 27, 27bis en 27ter en klachten in verband met inbreuken op deze beginselen kunnen door iedere belanghebbende ingediend worden bij de Commissie Zorgvuldig Bestuur.

Artikel 37

§ 1. Een schoolbestuur moet, met uitzondering van een vestigingsplaats bij een ziekenhuis en bij categorieën van residentiële settings die de regering bepaalt, voor elk van zijn scholen met toepassing van de regelgeving inzake medezeggenschap een schoolreglement opstellen dat de betrekkingen tussen het schoolbestuur en de ouders en leerlingen regelt.

§ 2. Voor het kleuteronderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

...

2° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, § 2.

...

§ 3. Voor het lager onderwijs bevat het schoolreglement ten minste de volgende elementen:

...

7° de bijdrageregeling bedoeld in artikel 27ter, § 2;

...

§4. ...

§ 5. Voor materies waarbij ouders een individuele keuze kunnen maken, die door een regelgeving gegarandeerd wordt, kan die individuele keuze niet via het schoolreglement geregeld worden.

Artikel 37bis

§ 1. ...

§ 2. Voorafgaand aan een inschrijving biedt het schoolbestuur schriftelijk of via elektronische drager het pedagogisch project als vermeld in artikel 28, § 1, 2°, en 47, § 1, 1°, en het schoolreglement, vermeld in artikel 37, aan de ouders en de leerling aan en geeft hierbij, indien de ouders dit wensen, toelichting. Indien het schoolbestuur het pedagogisch project of

het schoolreglement via elektronische drager ter beschikking stelt, vraagt het de ouders of ze een papieren versie wensen te ontvangen.

De inschrijving wordt genomen na ondertekening voor akkoord van de ouders van dit pedagogisch project en dit schoolreglement.

Bij elke wijziging van het pedagogisch project of het schoolreglement informeert het schoolbestuur de ouders schriftelijk of via elektronische drager over die wijziging en geeft hierbij, indien ouders dit wensen, toelichting. Ouders verklaren zich dan opnieuw schriftelijk of digitaal akkoord. Ouders die erom verzoeken, ontvangen steeds een papieren versie van het pedagogisch project of het schoolreglement. Indien de ouders zich met de wijziging niet akkoord verklaren, dan wordt aan de inschrijving van het kind een einde gesteld op 31 augustus van het lopende schooljaar.

Een wijziging van het pedagogisch project of schoolreglement kan ten vroegste uitwerking hebben in het daaropvolgende schooljaar tenzij die wijziging het rechtstreekse gevolg is van nieuwe regelgeving.

§3. ...

** Decreet van 2 april 2004 betreffende de participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad*

Artikel. 21

Het schoolbestuur of zijn gemandateerde legt ieder ontwerp van beslissing voor overleg aan de schoolraad voor als dat betrekking heeft op:

...

7° het opstellen of wijzigen van de volgende regelingen :

a) het schoolreglement;

...

** Omzendbrief BaO 2002/3 van 21 februari 2002 betreffende zorgvuldig bestuur in het basisonderwijs.*

** Omzendbrief BaO/2007/05 van 22 juni 2007 betreffende kostenbeheersing in het basisonderwijs.*

4.2. Bevoegdheid

De Commissie is van oordeel dat zij, rekening houdende met de aangehaalde feiten en de geldende regelgeving, bevoegd is.

4.3. Advies

4.3.1. Kostenbeheersing in het basisonderwijs. Algemeen.

De kosteloosheid van het basisonderwijs zoals dat in internationale verdragen, de grondwet en het decreet basisonderwijs is omschreven, houdt in dat er in het door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde lager onderwijs geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te bereiken of een ontwikkelingsdoel na te streven. Dat houdt niet in dat aan de ouders nooit geldelijke bijdragen kunnen worden gevraagd.

In aanvulling op het noodzakelijke onderwijsprogramma kunnen de scholen, met het oog op het optimaliseren van het onderwijsaanbod, voor leerlingen onderwijsactiviteiten organiseren die niet noodzakelijk zijn voor het bereiken van de eindtermen en het nastreven van de

ontwikkelingsdoelen, zowel binnen als buiten de lestijden en al of niet binnen de schoolgebouwen. Sommige van deze activiteiten kunnen zij voor de leerlingen verplichtend stellen. Voor deze bijkomende activiteiten geldt het principe van de kosteloosheid niet. Het decreet basisonderwijs voert op dat punt geen kosteloosheid in, maar beoogt een kostenbeperking te realiseren. Het decreet stelt daarom maximumbedragen vast die de school kan vragen voor een aantal activiteiten die niet noodzakelijk zijn om de eindtermen te bereiken of de ontwikkelingsdoelen na te streven.

Daarnaast kunnen ook bijdragen worden gevraagd voor afzonderlijke dienstverlening (zoals maaltijden, middagtoezicht) die niet verplicht gesteld kan worden. Dergelijke bijdragen moeten in een correcte verhouding staan tot de werkelijke kostprijs van de verleende diensten. De onderwijsregelgeving bepaalt dat de omvang van de bijdrage ter sprake komt via overleg in de schoolraad en dat er afwijkingen zijn voor minder gegoede ouders. De vergelijking tussen te maken kosten en gevraagde bijdragen dient in eerste instantie te gebeuren in de participatieorganen. Het schoolbestuur dient daarna bij de inschrijving alle ouders via het schoolreglement duidelijk en precies op de hoogte te brengen van de verschillende soorten bijdragen.

4.3.2. Toepassing.

4.3.2.1. Clausule inzake prijsaanpassing in het schoolreglement.

De Commissie wijst erop dat een wijziging van de bijdrageregeling als onderdeel van het schoolreglement, overeenkomstig art. 37bis, §2, derde en vierde lid decreet basisonderwijs vóór 1 september aan de ouders moet meegedeeld zijn wil het voor het daaropvolgend schooljaar uitwerking hebben. Enkel wijzigingen van het schoolreglement die het gevolg zijn van nieuwe regelgeving, kunnen reeds uitwerking hebben in het lopende schooljaar.

In voorliggend dossier bevat het schoolreglement evenwel een clausule waarin is bepaald dat de in de bijdrageregeling vermelde prijzen ‘geldig zijn behoudens prijswijzigingen van leveranciers of dienstverleners’.

De Commissie acht prijsverhogingen in de loop van het schooljaar op basis van dergelijke clausule in beginsel aanvaardbaar in de mate dat voldaan is aan de hiernavolgende voorwaarden.

Vooreerst dient het toepassingsgebied van de clausule beperkt te blijven tot de facultatieve diensten die door de school worden aangeboden. Het verhogen van prijzen in toepassing van de clausule dient verder uitzonderlijk te blijven en het moet steeds gaan om redelijke verhogingen, die in ieder geval in overeenstemming moeten zijn met de kosten die de school ter zake zelf maakt.

Bij het doorvoeren van dergelijke verhoging moet ook worden voorzien in een redelijke termijn om ouders in de gelegenheid te stellen zich aan te passen en hun keuzes betreffende het al dan niet gebruik maken van desbetreffende dienst eventueel te herzien.

De opname van de clausule in het schoolreglement neemt voor de Commissie ook niet weg dat van de school mag verwacht worden dat bij een effectieve prijsverhoging in toepassing van deze clausule, de schoolraad hiervan vooraf wordt geïnformeerd.

Voor zover als nodig benadrukt de Commissie dat hierbij geen afbreuk wordt gedaan aan haar bevoegdheid om zich naar aanleiding van vragen of klachten over concrete toepassingen van de voorgelegde regeling, uit te spreken over mogelijke schendingen van de decretale principes rond het aanrekenen van schoolkosten in het algemeen of van de hoger gestelde voorwaarden in het bijzonder.

4.3.2.2. Doorrekenen kostprijs bestelde maaltijden.

Voorzover de desbetreffende kost effectief werd gemaakt door de school, ziet de Commissie geen bezwaar tegen een regeling waarbij met uitzondering van gevallen van gewettigde afwezigheid, de maaltijden waarvoor de ouders bij het begin het schooljaar hebben ingetekend, hoe dan ook worden aangerekend. De Commissie acht het wel aangewezen de regeling ter zake op ondubbelzinnige wijze op te nemen in het schoolreglement.

4.3.3. De Commissie komt tot volgend advies:

Een prijsverhoging in de loop van het schooljaar op grond van een clause in het schoolreglement die zulks mogelijk maakt, is in beginsel toelaatbaar. De toepassing van deze clause dient wel uitzonderlijk te blijven, kan enkel betrekking hebben op het facultatief aanbod van de school, en mag enkel leiden tot redelijke prijsverhogingen. Aan ouders moet ook steeds de nodige tijd worden geboden om hun keuzes inzake het gebruik van de dienst waarop de verhoging betrekking heeft, te herbekijken.

De voorgelegde regeling waarbij de gemaakte kosten voor door de ouders bestelde maaltijden steeds effectief worden doorgerekend, is aanvaardbaar.

Brussel, 10 november 2022

Frederik Stevens
Waarnemend Secretaris

Bengt Verbeeck
Voorzitter